

**Verslag van den Directeur van het Friesch Museum
over het tijdvak: 1 Juli 1916—1 Juli 1917.**

Werkzaamheden. — Het afgelopen jaar was voor mij een van oriëntering in het Museum dat, door de verscheidenheid zijner collecties, waakzaamheid en werkzaamheden op zeer verschillend gebied vergt. In het gebouw, in de inrichting der administratie etc. hebben velerlei veranderingen en verbeteringen plaats gehad die hier niet nader opgesomd behoeven te worden. Behalve met de dagelijks vrij omvangrijke administratie, hield ik mij voornamelijk bezig met de bewerking der oude en moderne schilderijen, waarvan o.m. de inventaris werd voltooid. Daarna maakte ik een aanvang met de vertreksgewijze bewerking van alle overige voorwerpen in het Museum aanwezig. Daar ik, vooral in de drukke zomermaanden, hierbij vrijwel geheel van hulp verstoken blijf en ook in de rustiger seizoenen zoowel de amanuensis als de suppoost door velerlei andere bezigheden worden in beslag genomen, zou een tijdelijke hulp voor mij van groot nut kunnen zijn. Thans schiet het werk te langzaam op en spoed is zeer zeker gewenscht in verband met de eventueele uitgave van een nieuwen Museum-catalogus.

Aan particulieren werden talrijke inlichtingen verstrekt. In het belang van het Museum werden door mij verscheidene reizen in onze provincie en naar elders ondernomen, waarvan belangrijke aanwinsten het gevolg waren. Het is dan ook mijn plan om, wat de door mij beheerde afdelingen betreft, zooveel mogelijk connecties in de provincie aan te knopen daar het mij herhaaldelijk is gebleken dat reeds veel voor het Museum verloren ging door gebrek aan voldoende contact met de bevolking. De benoeming

van vaste correspondenten van het Museum in verschillende plaatsen der provincie lijkt mij, in verband hiermede, zéér gewenscht.

Museumgebouwen. — De toestand der gebouwen is over het algemeen gunstig. Kleine herstellingen hadden hier en daar plaats terwijl het dak boven de woning van den amanuensis een grondige restauratie onderging. Voor de schilderijen die door plaatsgebrek of onbelangrijkheid geen plaats in de expositieruimten kunnen vinden, werden een drietal depôts op de zolders getimmerd terwijl, ten behoeve der fotografische afdeling, een donkere kamer met gas- en waterleiding werd ingericht. De nieuw aangekochte atelier-camera en de uitstekend voor het doel geschikte donkere kamer vormen een belangrijke aanwinst voor het Museum.

Toestand der verzamelingen. — De verzamelingen verkeerden over het algemeen in goeden toestand. Een uitzondering maken enkele schilderijen. Er werd dan ook een begin gemaakt met de voorgenomen herstelling der belangrijkste stukken. Een interessant doek van den weinig bekenden 17de eeuwischen Frieschen schilder Nicolaas Wieringa, werd door den heer D. de Wild te 's Gravenhage gerestaureerd.

Bij het bewerken der voorwerpen worden deze opnieuw, en thans met olieverf, gemerkt.

Het porselein, glas- en aardewerk in het munt- en penningkabinet kreeg een betere voorloopige opstelling in verband met de plaatsing van het legaat-Wellenbergh in dezelfde afdeling.

Gebruik van het Museum gemaakt. — Het aantal bezoekers was in het afgelopen jaar bijzonder groot en overtrof zelfs dat gedurende 1915—'16 met ruim 300 personen. Het bedroeg : betalende bezoekers : 7723

niet . . . . . ± 900

totaal . . . . . ± 8623 personen.

De oorlogstoestand en de tentoonstellingen in het Museum georganiseerd hebben hierin blijkbaar gunstig gewerkt.

Aan de heeren Rijpma te Westliem, Walta te Wijtgaard en E. Schade te Amsterdam werd verlof gegeven tot het copiëeren van enkele schilderijen.

De heer P. Kruizinga, Conservator v. h. Geol.-Min. Mus. der Technische Hoogeschool te Delft, bestudeerde Friesche zwerfgesteenten.

Aan Prof. K. Sluyterman te Delft werd toegestaan om door den fotograaf P. Sigling te Amsterdam foto's te doen maken van meubelen ten behoeve van het door genoemden hoogleeraar uit te geven werk over „Huisraad en Binnenhuis in Nederland in vroegere eeuwen.”

Cliché's werden uitgeleend aan: Prof. Dr. C. W. Vollgraff te Utrecht, J. H. Borgesius te Leeuwarden, Dr. N. G. van Huffel te Utrecht, de drukkerij „Vada” te Wageningen en de redactie van „de Nieuwe Amsterdammer” te Amsterdam.

Behalve ten behoeve van het Museum werden nog fotografische opnamen gemaakt of afdrukken van bestaande negatieven vervaardigd voor: Mevrouw Eekhout—van Andringa de Kempnaer te Laren (N.H.), Mr. H. C. Gallois te 's Gravenhage, W. Jaarsma te Leeuwarden, Ds. Reitsma te Dragten, Martin Konrad te Danzig, Mr. R. A. Fockema te Leeuwarden, Martin Conway te Maidstone en de redactie van „Het Huis, oud en nieuw” te Amsterdam.

Uit het prentenkabinet werden stukken uitgeleend aan: Dr. C. Hofstede de Groot te 's Gravenhage, Dr. F. W. F. Hunger te Amsterdam, H. R. Schaafsma te Leeuwarden, Mr. R. Fruin te 's Gravenhage en Mej. R. Visscher te Leeuwarden.

Aan de Gemeente Leeuwarden werden, ter versiering van het z.g. „blanke ruim” in het Stadhuis eenige schilderijen in bruikleen afgestaan en, in overleg met den burgemeester, onder mijn toezicht aldaar geplaatst.

Tentoonstellingen. — Ter gelegenheid van den Waling Dijkstra-dei op 20 September 1916, zette ik, in het met

groen en bloemen versierde voorzaaltje van het prentenkabinet, een kleine tentoonstelling in elkaar van werken en portretten van dezen bekenden Frieschen volksschrijver.

Den 22^{en} December volgde eene expositie van werken van den Frieschen kunstschilder Eelke Jelles Eelkema (1788—1839), van wiens hand het Museum een groot aantal aquarellen bezit. Mej. Sj. Tigler Wijbrandi en Mej. W. Eelkema alhier stonden enkele interessante olieverfstukken en aquarellen voor deze tentoonstelling in bruikleen af. Een en ander bleef gedurende enkele maanden in het prentenkabinet geëxposeerd.

Voorts mocht ik, dank zij de welwillendheid van den eigenaar, den heer P. A. Bruinsma alhier, een tweetal fraaie paneeltjes van den 17^{en} eeuwschen schilder Jan Miense Molenaer ($\pm$ 1605—1668), vanaf den 25^{en} Januari, gedurende eenigen tijd eveneens in het prentenkabinet tentoonstellen.

Zulke kleine exposities zijn m.i. zeer leerzaam en verhoogen de belangstelling van het publiek voor het Museum. Vooral op kunsthistorisch gebied lijkt mij hier goed werk te verrichten.

Aanwinsten en verliezen. — Van de verzamelingen werden verscheidene voorwerpen aangekocht w.o. als belangrijke aanwinsten mogen genoemd worden: een beeldje van den H. Dionysius, gevonden in een terp te Hantum, en een der laatste weefstoelen, nog in onze provincie in gebruik, gekocht van den wever Lute Slotboom te Lippenhuizen.

Vele particulieren toonden door schenkingen of bruikleen hunne groote belangstelling voor het Friesch Museum. Een zéér belangrijk legaat verdient hier een speciale vermelding n.l. dat van Dr. P. Wellenbergh, gewoond hebbende te 's Gravenhage en overleden aldaar 17 December 1916. De erfzater legateerde aan het Museum zijn fraaie verzameling porcelein, glas- en aardewerk met de bepaling, dat de legataris ter betaling der successierechten etc. er zoo veel van zou mogen verkoopen als hij zelf wenschelijk

zou oordeelen. Dit is dan ook geschied. De belangrijkste stukken werden door het Museum gehouden en het overige den 1^{en} en 2^{en} Mei te Leeuwarden geveild. De verzameling is onder den naam „Collectie Wellenbergh—van Heloma” in het munt- en penningkabinet opgesteld.

Mevrouw de Wed. C. S. F. Bisschop—Swift deed aan het Museum nog enkele voorwerpen toekomen, reeds vroeger door haar aan de provincie toegezegd, o.a. een groot stilleven door Chr. Bisschop, dat een plaats kreeg in de laatste der z.g. Bisschop-kamers. Het is een der knapste stillevens van den meester, kloek en met weinige middelen geschilderd, mooi van stofuitdrukking en compositie.

Nog verdient vermelding een studiekop, geschilderd door Alma Tadema, en gelegateerd door den heer R. Reijnders, vroeger gewoond hebbende te Leeuwarden en overleden te Nijmegen den 6^{en} April 1916.

De gemeente nam een gebedsformulier van den Raad en een armbus uit haar bruikleen terug ter plaatsing in het z.g. „blanke ruim” van het Stadhuis. Het ontwerp van de sluisplaat van de Ropta-Zijl, indertijd door de Provincie aan het Museum geschonken, werd weder aan de Provincie teruggegeven.

Dit zijn slechts enkele grepen uit de lange lijst van aanwinsten etc. der door mij beheerde afdelingen. De andere schenkingen mogen hier niet vermeld zijn, zij waren niet minder welkom. Een volledige lijst vindt men hierachter.

Met den wensch, dat de belangstelling voor het Friesch Museum, zoowel bij Friezen als niet-Friezen, nog steeds moge toenemen, besluit ik dit verslag.

De Directeur,

H. MARTIN.